

Sygn. akt *III Ns 1021/17*

POSTANOWIENIE

Dnia 20 kwietnia 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, III Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia S.R. Aleksandra Smołkowicz

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Agnieszka Kałuzińska

po rozpoznaniu 20 kwietnia 2018 w Ł.

na rozprawie

sprawy z wniosku **D. W. i M. W.**

z udziałem (...) w Ł.

o zatwierdzenie oświadczeń D. W. i M. W. o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. W., zmarłym (...) 2015 roku

p o s t a n a w i a :

1. oddalić wniosek;
2. ustalić, iż wnioskodawcy ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Sygn. akt *III Ns 1021/17*

UZASADNIENIE

9 października 2017 roku małoletni wnioskodawcy D. W. oraz M. W., reprezentowani przez pełnomocnika, wnieśli o przyjęcie oświadczeń, iż D. W. i M. W. uchylają się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. W. zmarłym (...) 2015 r. w Ł. i tam ostatnio stale zamieszkałym. Wnioskodawcy wnieśli o zatwierdzenie przez Sąd tychże oświadczeń i jednocześnie o przyjęcie oświadczeń, że spadek po K. W. D. W. i M. W. odrzucają.

W uzasadnieniu wnioskodawcy wskazali, że notariusz T. Ś. nie poinformował rodziców (przedstawicieli ustawowych) wnioskodawców, że muszą ponownie stawić się u notariusza z postanowieniem Sądu, który zezwoli na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich synów (wniosek wraz z uzasadnieniem - k. 2 - 5).

26 stycznia 2018 R. W. (1) działając jako przedstawiciel ustawowy małoletniego D. W. oświadczył, iż spadek w jego imieniu jako spadkobierca ustawowy po K. W. zmarłym (...) 2015 roku w R., ostatnio stale zamieszkałym w Ł. odrzuca.

Ponadto R. W. (1) działając jako przedstawiciel ustawowy małoletniego M. W. oświadczył, iż spadek w jego imieniu jako spadkobierca ustawowy po K. W. zmarłym (...) 2015 roku w R., ostatnio stale zamieszkałym w Ł. odrzuca. (załącznik do protokołu rozprawy z dnia 26 stycznia 2018 roku- k. 17).

Wezwany do udziału w sprawie uczestnik postępowania (...) nie zajął stanowiska procesowego w sprawie, nie wniósł o powtórne przeprowadzenie dowodów z jego udziałem.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) 2015 roku zmarł K. W.. (okoliczność bezsporna).

Małoletni M. W. i D. W. są bratanekami K. W.. Wraz z rodzicami zamieszkują w Niemczech. R. i I. małżonkowie W. mieli świadomość istnienia długów spadkowych, dlatego też R. W. (1) 29 lutego 2016 roku kiedy dowiedział się o odrzuceniu spadku przez bliższych krewnych przyjechał do Polski i odrzucił spadek po bracie K. W.. Wśród kolejnych spadkobierców wskazał swoje małoletnie dzieci: D. W. i M. W. (okoliczności bezsporne, oświadczenie o odrzuceniu spadku - akta III Ns 326/16).

R. W. (1) chciał odrzucić spadek również w imieniu dzieci, ale dowiedział się od notariusza, że w celu odrzucenia spadku przez małoletnie dzieci konieczna jest zgoda Sądu Rodzinnego (dowód z przesłuchania stron w zakresie zeznań przedstawicieli ustawowych wnioskodawców: R. W. (1) - protokół elektroniczny rozprawy k. 15v - 16 godz. 00:21:20 i następne i I. W. (1) - protokół elektroniczny rozprawy k. 15v - 16 godz. 00:09:35 i następne).

W tym samym dniu (29.02.2016 r.) i przed tym samym notariuszem R. W. (1) udzielił pełnomocnictwa swemu ojcu J. W. do reprezentowania go przed:

a) Sądem Rejonowym Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich we wszelkich czynnościach związanych z wydaniem postanowienia o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zwykły zarząd majątkiem małoletnich D. W. i M. W. polegającej na złożeniu w ich imieniu oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. W.,

b) właściwym sądem lub notariuszem celem złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu swoich małoletnich dzieci D. W. i M. W. po K. W.,

c) składania w tym zakresie wniosków i oświadczeń woli, składania zeznań i wyjaśnień, dokonywania wpłat, wypłat i opłat, odbioru korespondencji, odbioru wszelkiego rodzaju dokumentów, postanowień, wypisów, odpisów, oświadczeń i zaświadczeń, składania skarg i zażaleń oraz do dokonywania wszelkich innych czynności, które przy wykonywaniu tego pełnomocnictwa okażą się konieczne. (akt notarialny sporządzony przez notariusza T. Ś. rep A 688/2016 - k. 7 - 8 akt sprawy V. N. 278/16).

Tego samego dnia R. W. (1) i I. W. (1) osobiście złożyli do Sądu Rodzinnego wnioski o zezwolenie na dokonanie czynności prawnej przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletnich D. W. i M. W. polegającą na odrzuceniu spadku po zmarłym K. W. (wnioski - k. 2 akt sprawy V. N. 277/16 i k. 2 akt sprawy V. N. 278/16).

R. W. (1) i I. W. (1) stawili się na rozprawy w sprawach I. N. 277/16 i I. N. 278/16. W ich obecności nastąpiło ogłoszenie orzeczenia i podanie ustnych, zasadniczych motywów orzeczenia. (protokół rozprawy - k. 11 - 12 akt sprawy V. N. 278/16, protokół rozprawy - k. 15- 16 akt sprawy V. N. 277/16).

Postanowieniem z 25 kwietnia 2016 roku wydanym w sprawie III Ns 277/16 Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi zezwolił R. W. (1) i I. W. (1) na odrzucenie w imieniu małoletniego syna D. W. spadku po K. W.. (postanowienie - k 16 akt sprawy V. N. 277/16).

Postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2016 roku wydanym w sprawie V. N. 278/16 Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi zezwolił R. W. (1) i I. W. (1) na odrzucenie w imieniu małoletniego syna M. W. spadku po K. W.. (postanowienie - k 13 akt sprawy V. N. 278/16).

R. W. (1) i I. W. (1) po uzyskaniu powyższych postanowień nie udali się do notariusza ani do Sądu spadku celem złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu swych małoletnich dzieci, pozostając w przekonaniu, że wystarczająca jest zgoda Sądu Rodzinnego (przesłuchanie R. W. i I. W.).

Postanowieniem z 9 maja 2017 r. wydanym w sprawie III Ns 321/17 Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi wezwał do wzięcia udziału w sprawie D. W. i M. W. (postanowienie - k. 6 akt sprawy III Ns 321/17).

Po otrzymaniu zawiadomienia z sądu spadku R. W. (1) i I. W. (1) zaczęli się zastanawiać, co dzieje się w sprawie spadkowej po zmarłym K. W.. Następnie udali się do prawnika po poradę (dowód z przesłuchania stron w zakresie zeznań przedstawiciela ustawowego wnioskodawców R. W. (1) - protokół elektroniczny rozprawy k. 15v - 16 godz. 00:21:20 i następne).

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Wniosek o zatwierdzenie oświadczeń o uchyleniu się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczeń o odrzuceniu spadku obojga wnioskodawców nie jest zasadny i nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 1019 § 1 k.c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami: uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem; spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca. Spadkobierca, który pod wpływem błędu nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu (art. 1019 § 2 k.c.). Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd (art. 1019 § 3 k.c.). Uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych złożonego oświadczenia lub niezachowania terminu do jego złożenia wygasa w razie błędu - z upływem roku od jego wykrycia (art. 88 § 2 k.c. w zw. z art. 1019 § 1 k.c.).

Ponadto wskazać należy, że błąd musi dotyczyć treści czynności prawnej (art. 84 § 1 kc) oraz być istotny (art. 84 § 2 kc). Jednakże nie jest możliwe uchylenie się od skutków oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku, gdy spadkobierca był w błędzie co do skutków prawnych określonych zdarzeń (błąd co do prawa). Mylne wyobrażenie reprezentantów ustawowych małoletnich wnioskodawców, że uzyskanie zgody sądu opiekuńczego na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu w postaci zgody na odrzucenie spadku jest równoznaczne ze złożeniem tego oświadczenia to klasyczny błąd co do skutków prawnych uzyskanego orzeczenia sądu rodzinnego. Przedstawiciel ustawowy wnioskodawców wskazał we wniosku, że to notariusz niewłaściwie poinformował go jakie czynności winien podjąć, by odrzucić spadek w imieniu małoletnich dzieci. Okoliczność ta nie znalazła potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Z treści pełnomocnictwa jakie R. W. (1) 29 lutego 2016 r. udzielił swemu ojcu jednoznacznie wynika, że R. W. (1) winien wiedzieć jakie czynności należy dokonać, aby finalnie złożyć oświadczenia o odrzuceniu spadku, tzn. najpierw udać się do sądu rodzinnego, a następnie do sądu spadku albo notariusza. Z dokumentu tego jednoznacznie wynika, że R. W. (1) został prawidłowo pouczony przez notariusza o procedurze odrzucania spadku przez małoletniego oraz jakie organy są właściwe do uzyskania zgody (sąd rodzinny) a jakie do odebrania oświadczenia (sąd spadku albo notariusz). Przedstawiciel ustawowy małoletnich R. W. (1) nie jest osobą nieporadną, miał świadomość istnienia długów spadkowych i nic nie stało na przeszkodzie, aby po uzyskaniu zgody sądu rodzinnego złożył odpowiednie oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich, tym bardziej, że ze względu na udzielone pełnomocnictwo nie musiał nawet w tym celu przyjeżdżać do Polski lecz czynność ta mogła zostać dokonana przez pełnomocnika.

Na sam koniec rozważań wskazać należy, że błąd przedstawiciela ustawowego małoletniego jest równoznaczny z błędem małoletniego. Czynność prawna dokonana przez przedstawiciela w granicach umocowania pociąga za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego (art. 95 § 2 k.c.). Granice umocowania początkowo określała ustawa Kodeks rodzinny i opiekuńczy w art. 95 § 1 k.r.o. i następne, zaś szersze uprawnienie rodzice wnioskodawców uzyskali wraz z uprawomocnieniem się orzeczenia sądowego zezwalającego na dokonanie czynności prawnej przekraczającej zakres zwykłego zarządu (art. 101 § 2 k.r.o.). Brak ich działań wywołał skutek w sferze stosunków prawnych małoletnich, którym bezpowrotnie wygasł termin do złożenia oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku. Na tym etapie postępowania nie jest możliwe konwalidowania wadliwego - nieterminowego złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. W.. Natura popełnionego błędu w sposób oczywisty sprzeciwia się zatwierdzeniu przez Sąd uchylenia się małoletnich wnioskodawców od skutków prawnych niezłożenia przez ich reprezentantów ustawowych oświadczenia o odrzuceniu spadku, bowiem ustawodawca nie przewidział, aby możliwym było uchylenie się od

skutków prawnych niezłożenia oświadczenia woli przez błąd co do prawa. Dlatego też przedmiotowy wniosek podlegał oddaleniu.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.